

Aan het algemeen bestuur

bezoekadres Dokter Van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NWAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum 19 november 2025 ons kenmerk Z/24/064860-276395
portefeuillehouder J.C.G. Wijnen
onderwerp Afhandeling AB-vragen 1245 (verbreding waterveiligheidsbeleid) en 1246 (brief rekenkamer)

Geacht bestuur,

In uw vergadering van 16 juli 2024 is een aantal vragen gesteld naar aanleiding van agendapunt 7.1.3 Inspiratiebrief 'Vorbij de dijk' van onze Rekenkamer. [REDACTED] gaf aan dat verbreding van het waterveiligheidsbeleid nog niet is uitgevoerd en stelt voor het ministerie I en W hierover om uitleg te vragen (actie 1245) en [REDACTED] is benieuwd naar de reflectie door het dagelijks bestuur op de inspiratiebrief (actie 1246).

Waterveiligheid is een van de kerntaken van ons waterschap. De meerlaagsveiligheidsbenadering is een nationale strategie om zowel overstromingen te voorkomen als de mogelijke gevolgen te beperken. Wij vinden dit een belangrijk onderwerp. Terecht dat u hier aandacht voor vraagt. Niet in de laatste plaats omdat wij inhoudelijke raakvlakken zien tussen meerlaagsveiligheid en onze nog op te stellen strategische kaders voor Water en Bodem Sturend (WBS).

Onderstaand leest u onze inhoudelijke reflectie op de inspiratiebrief van de rekenkamer alsmede onze reactie op het voorstel om de minister om meer uitleg te vragen over het waterveiligheidsbeleid. Zoals u in deze brief kunt lezen zijn wij als waterschap op diverse fronten bezig met meerlaagsveiligheid. De voorbeelden in de tabel geven aan dat het denken in termen van meerlaagsveiligheid reeds onderdeel uitmaakt van ons systeem, daar mogen we best een beetje trots op zijn.

Meerlaagsveiligheid: dijkversterking (laag 1) meest effectief

Waterveiligheid gaat in essentie om het beheersen van de risico's van catastrofale overstromingen, zoals in 1953, waarbij er sprake is van meters water in een groot gebied, veel slachtoffers en miljarden euro's schade. Er is veel onderzoek gedaan naar meerlaagsveiligheid (MLV) in relatie tot waterveiligheid. Hieruit blijkt dat voor het beheersen van het risico van overstromingen vanuit het hoofdwatersysteem, preventie via primaire waterkeringen (laag 1) in de meeste gevallen vele malen (kosten)effectiever is dan maatregelen uit laag 2 (gevolgbeperking via ruimtelijke ordening) en laag 3 (crisisbeheersing). Soms zijn er situaties waarbij maatregelen in laag 2 en 3 wel efficiënter kunnen zijn, bijvoorbeeld bij een beperkt aantal te beschermen woningen of een gebied met een laag beschermingsniveau.

Nederland heeft veel laaggelegen, dichtbevolkt gebied met een hoge economische waarde en een historisch gegroeid en bewust gekozen hoog beschermingsniveau dat wettelijk is vastgelegd. Versterking via waterkeringen is daarmee snel (kosten)effectief ten opzichte van andere maatregelen achter de dijken. Ruimtelijke maatregelen (laag 2) zullen dijkversterking ook in ons beheergebied niet gauw overbodig maken, simpelweg omdat de waterveiligheidsopgave groot is en het effect van ruimtelijke maatregelen op het totale overstromingsrisico relatief beperkt. Daarnaast vragen ruimtelijke maatregelen de nodige afstemming en implementatietijd en zijn deze naar verhouding kostbaar. Ruimtelijke maatregelen kunnen echter wel helpen om (lokaal) gevolgen te beperken, aanvullend op maatregelen in de eerste laag. MLV is een middel en geen doel op zich binnen het landelijke waterveiligheidsbeleid. MLV wordt interessant op het moment dat het mogelijk is om slimme combinaties te maken (zie ook onderstaande tabel).

Evacuatie is onderdeel van de waterveiligheidsnormen

Het is goed om te weten dat evacuatie (laag 3) reeds integraal onderdeel is van de huidige normen voor waterveiligheid. Bij de totstandkoming van de normen voor de primaire waterkeringen (wettelijk vastgelegd in 2017) is gewerkt met een verwachtingswaarde voor evacuatie. Deze zogenaamde evacuatiefracties verschillen per gebied. In het rivierengebied, waaronder ook Salland valt, wordt er bijvoorbeeld van uit gegaan dat 75% van de bevolking kan worden geëvacueerd. Dit wordt realistisch geacht omdat een hoogwatergolf in het rivierengebied enkele dagen van tevoren goed kan worden voorspeld (dit in tegenstelling tot het optreden van een zeer zware storm). Zonder deze evacuatiefractie zou de wettelijke norm in bepaalde gebieden waarschijnlijk hoger vastgesteld zijn. Onder de motorkap is laag 3 (crisisbeheersing) dus reeds onderdeel van het waterveiligheidsbeleid.

Lokaal en regionaal kansen voor MLV

Het wordt steeds belangrijker om in de ruimtelijke ordening en inrichting van ons land meer rekening te houden met water(veiligheids)belangen, ook om afwenteling van problemen te voorkomen. Juist lokaal en in het regionale systeem liggen mogelijkheden voor het toepassen van MLV, waarbij dit een prima aanvulling kan zijn op het bieden van bescherming door waterkeringen. In onderstaande tabel enkele voorbeelden van denkbare maatregelen met deze positieve interactie.

Ruimtelijke maatregel	Doel waterveiligheid	Effect (opgave, maatschappij)	Voorbeeld
Bouwen op geschikte locaties Aangepast bouwen	Toename overstromingsrisico beperken / minimaliseren	Voorkomen normverzwaring (afwentelen voorkomen) → voorkomen extra dijkversterkingsopgave	Nieuwe uitbreidingswijken (verstedelijking); <i>Kampereilanden</i>
Compartimenteringsdijk aanleggen	Verkleinen overstromingsrisico	Lagere norm mogelijk → kleinere dijkversterkingsopgave	Waterkerende geluidswal rond Stadshagen
Maatregelen nemen in regionaal systeem, bijv. vasthouden en retentie (sponsstrategie)	Verkleinen overstromingsrisico + waterstandsverlaging + gecontroleerd overstroom	Kleinere dijkversterkingsopgave regionale keringen mogelijk + extra waterveiligheid door gecontroleerd overstroom	Stroomgebied Sallandse Weteringen; <i>HWBP-innovatieproject waterveiligheidslandschappen</i>
Aanleg Klimaatdijk	Robuuste waterkering	Levensduurverlenging kering + Functie wonen mogelijk (onder voorwaarden)	Klimaatdijk <i>Reevediep</i>
Systeemingreep (laag 1)	waterstandsverlaging	Kleinere dijkversterkingsopgave + ecologie / natuur, drinkwater, recreatie, etc.	Keteldelta / Stormkering Ketelbrug
Rivierverruiming (laag 1)	waterstandsverlaging	Kleinere dijkversterkingsopgave + ecologie / natuur, recreatie, gebiedsontwikkeling, etc.	<i>Reevediep; dijkverlegging Westenhofte, etc.</i>

Concluderend

Preventie van overstromingen (dijkversterking) is een belangrijke basis voor waterveiligheid. Het is als eerste laag integraal onderdeel van de meerlaagsveiligheidsbenadering. Ook evacuatie (laag 3) is onderdeel van het van het landelijke waterveiligheidsbeleid. Maatregelen in de tweede laag (gevolgbeperking) zijn over het algemeen een stuk minder kosteneffectief dan dijkversterking. Dat neemt niet weg dat er verschillende ruimtelijke maatregelen te bedenken zijn die een positieve uitwerking hebben voor de (huidige of toekomstige) waterveiligheid. Bijvoorbeeld, door in te zetten op het bouwen op de juiste locaties (of door aangepast te bouwen) kan mogelijk normverhoging en daarmee afwenteling van kosten naar het waterschap worden voorkomen. Ook de omgang met onze regionale watersystemen biedt kansen voor MLV. Zo kijkt het lopende HWBP-innovatieproject Waterveiligheidslandschappen naar MLV en de interactie tussen de Sallandse Weteringen en de Vecht. Ten slotte zijn er bijvoorbeeld al flinke vorderingen gemaakt met realisatie van de waterkerende geluidswal rondom Stadshagen.

Bovenstaande geeft aan dat de waterveiligheidsbenadering door verschillende partijen, waaronder ons eigen waterschap breed wordt opgepakt. Wat ons betreft is er geen aanleiding om de Minister om uitleg te vragen.

Onze keuzes en positie ten aanzien van de principes van Water en Bodem Sturend zijn mede bepalend voor eventuele verdere verankering van de meerlaagsveiligheidsbenadering. Wij verheugen ons erop om de komende periode samen met u te werken aan het opstellen van de strategische kaders voor WBS. In de deltabijeenkomst van 10 december hopen we hier voortvarend mee aan de slag te gaan.

Het dagelijks bestuur van het
Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris-directeur

de dijkgraaf

Bijlagen: Geen